

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto pelagio papa clxxvii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sancto

Pelagio

vix tandem euasit. Cū ergo p̄desertū p̄geret. cuiusdam pauperi regalē habitū dedit. et ipse in pauperima veste remansit. Diabolus autē multas ei insidias parabat. Aliquē cū gladio euaginato in eum irruerat. et cum perire minabatur nisi desisteret. Aliquē in forma ferarum sibi apparebat frendēs et dirum mugitum emittens. Ille autē dicebat. Dñs michi adiutor est: nō timebo quid faciat michi homo. Duobus igitur annis in heremo iosaphat vagabundus mansit. nec barlaam inuenire potuit. Tandē autē speluncā inuenit. et are hostiū stans dicebat. Benedic pater bñdic. Cui⁹ vocem barlaā audie⁹ foras exiit. et osculātes se feruentissime sese alterutrū amplexib⁹ p̄stringebāt nec faciri poterāt. Retulit autē iosaphat barlaam omnia que acciderāt. et ille immensas grās egit deo. Mansit autē iosaphat ibidem multis annis in abstinentia mirabili et virtute. Tandem completis diebus barlaā in pace quieuit. Circa annos dñi. cccclxx. Josaphat igitur in anno. xxv. regnū deserens. xxxv. annis heremiticū laborē subiit. Et sic multis clarus virtutib⁹ in pace quieuit. et cū corpore barlaam positus fuit. Qd̄ audiens rex barabias illuc cū multo exercitu venit et corpora reuenter assumens in ciuitatem suam transtulit. Ad quoz̄ tumultum miracula multa fiunt.

De sancto pelagio clxxvii. A

Pelagius papa mltre sanctitatis fuit. ac in pontificatu laudabilr se gereus. tandem plenus bonis opib⁹ in pace quieuit. Non

fuit autē iste pelagius p̄decessor sancti gregori⁹: s⁹ ali⁹ ante ipm. Huic em̄ pelagio successit iobānes. tercius. iobāni tercio successit benedictus. benedicto pelagius. pelagio gregori⁹. Tpe igitur primi. pelagi longobardi in italiam venerūt. Et q̄ mulri hui⁹ historiā ignorare. pb̄atur. ideo eā hic inserēdam deereui. put in histo. longobar. quā paulus longobardoz̄ historiograph⁹ p̄pilauit. et in diuersis cronicis explanata hētur. Hens etenim quedam erat germanica plurimū poplosa q̄ de litoz̄ oceanī p̄te septētrionali egressa cū de insula scādi naria p̄belloy mltā cerra mīa diuersarūq̄ terraz̄ circuit⁹ tandē pannoniā deuenisset. vltra nō audēs p̄cedere. sedē sibi in ea p̄petue habitationis instituit. Hi primo vniuli. postea longobardi sūt appellati. Dū autē adhuc in germania residerent. agilmundus rex longobardoz̄ septem pucros in piscina a meretrice ad necandū pietos inuenit: quos vno ptu dictrā meretrizē ediderat. Quos dñs rex casu reptos cū hasta amirans reuolueret. vno eoz̄ hasta regis manu tenuit. Quem rex videns et stupēs nutriti fecit. et laniationē vocauit. magnū eū futurū esse p̄nunciāns. Qui tante p̄bitatis extitit q̄ mortuo rege eū longobardi regē fecerunt.

Per idem fere t̄pus sc̄ anno ab incarnatione dñi. cccclxx. dum quidam ep̄s arrianus. vt ait eutropi⁹. quendā nomine barbā baptisare volēs diceret. Baptisate barbā in nomine patris p̄ filiū in spiritus sancto. filiū et spiritus sanctū utinorē p̄ se p̄ hoc onidēre volēs. subito aqua disparuit. et baptisandus ad ecclesiā p̄fugit. **P**er idē fere t̄pus floruerūt sancti medard⁹ et gildardus frēs vtrini vno die nati. vno die ep̄i p̄secrati. vno die innotui. vno die a x̄po assumpti. Ante verō hoc t̄pus vt in quadā cronica dicitur. sc̄ circa annū dñi. cccc. i. dū intra gallias arriana heresis pullularet. vnitas substantie triū p̄sonaz̄ euidenti miraculo demonst̄ra vt ait sigibertus. Dum esset in v̄be vasacensi missam ep̄s celebraret. vidit tres guttas clarissimas equali magnitudinis sup̄ altare emissas que simul defluentes in vnū iuncte gemmā pulcerrimam effecerūt. Quā cum in medio cuiusdā crucis auree posuiss. alie gēme que ibi erant de ipsa protinus ceciderūt. Addidit quoq̄ q̄ impijs obscura. et mundis clara videbatur. et q̄ infirmis dabat sanitatē. et adorātib⁹ cruce augebat deuotionem. **P**ost hoc autē longobardis his quidā rex perat nomine albuin⁹ vir quidā fortis et strenuus. Qui cū rege gebidanioz̄ preliū gerēs. eius exercitū p̄riuit. et regem interfecit. Quap̄opter

De sancto

fili⁹ predicti regis occisi qui sibi in regnū successe-
rat. in ultione patris sui p̄tra albuinū manu arma-
ta fortiter p̄ro. essit. Contra quē albuin⁹ exercitus
suum mouit: et ip̄m supans interfecit. filiamq; suā
nomine rosimundā captiuā ducēs in vxorē acce-
pit. Sed et de capite ipsi⁹ regis sibi cupā parauit.
quā argēto circūducens inde b. bebat. In illis au-
tem d. eb⁹ iustinus iunior imperiū gubernabat q̄
quendā principē eunuchū habebat qui dicebatur
narses. virū quidē nobilē et strenuū qui p̄tra go-
thos q̄ totā italiā inuaserāt procedens ipsos supā-
uit. et regē eorū artilā occidit. et vniuersam italiā
pacatam reddidit: Qui p̄ro magnis beneficijs ma-
gnā inuidiā prulit a romanis. Quap̄: opter apud
imperatōrē falso accusat⁹ a p̄cfato impatorē de-
positus est. Uxor quoq; impatoris nomine saphina
hanc p̄tumeliā sibi misit: q̄ eā cū ancillis suis fila-
re faceret et lanax pensa diuidere. Ad hec verba
narses r̄ndit. Et ego talem telā tibi ordiri p̄cura-
bo quā donec vixeris dep̄onere nō valebis. Neq;
polim igit narses secedēs. longobardis mādauit
vt paup̄ima pannonie rura desererēt. et ad italiā
fertile solum possidendū p̄suerēt. Quōd albuin⁹ au-
diens pannoniā deseruit. et anno ab incarnatione
dñi. d. lxxvii. cū longobardis italiā intrauit. Erat
aut̄ p̄suetudo eis longas valde barbas portare.
Unde cū quadā vice vt aiunt exploratores ad eos
venire deberēt. p̄cepit albuinus vt oēs mulieres
solutos crines circa mentū circūducerēt vt barba-
ti hoīes ab exploratorib⁹ crederētur. Et inde lon-
gobardi a longis barbis postmodū sunt vocati.
Barba em̄ in eorū lingua barbā sonabat Alij dicūt
q̄ cū vniūm cū vūādal s pugnaturi essent. et ad
quendā qui habebat sp̄m̄ p̄phetie accessissent vt
p̄ro eorū victoria exoraret et eis b̄ndiceret. de p̄si-
to vxoris iuxta fenestrā in qua mane ad orientē
orabat se posuerūt. et mulieres circa mentū capil-
los circūducere de eiusdē p̄silio p̄ceperūt. Cum er-
go ille fenestrā aperirēs eos vidisset exclamauit.
Qui sunt isti longobardi. Et vxor sua adiunxit vt
quibus nomen dederat victoriā p̄donaret Ingres-
si igitur italiā oēs penes ciuitates ceperūt cun-
ctis habitatorib⁹ interfectis. Papiā aut̄ trib⁹ an-
nis obsessam tandem ceperūt. Rex aut̄ albuinus
iurauerat se oēs xp̄ianos occisurū. Vñ cū papiam
intrare deberet: equis ei⁹ ante portam ciuitatis
genua figens quantumcumq; calcari b⁹ vigeretur
surgere nō valebat. quousq; ad monitionē cuius-
dam xp̄iani. rex iuramentū mutauit. Mediolanū
ergo longobardi ingressi. totā p̄ne italiā intra-

Delagio

diene spaciū t̄pis subiugarūt p̄ter romam et ro-
manias. Que romanitas est vocata quasi altera
roma. ex eo s̄z q̄ romē sp̄ adheisset. **C**um
igit rex albuin⁹ verone esset. et quoddā magnū cō-
uiuū p̄parasset. ciphū suū quē de capite regis fe-
cerat afferri faciēs ex eo bibit. et vxorē suam nomi-
ne rosimundam de eo b. bere fecit dicēs. Bibe cū
patre tuo. Quōd cum rosimūda didicisset. odiū ma-
gnū p̄tra regem p̄cepit. Erat aut̄ regi dux quidā
qui quandam domicellam regine carnalr̄ cogno-
scebat. At regina absente rege quadam nocte an-
cille sue cubiculū intrās p̄dicto duci ex p̄sonā ip-
sius ancille mandauit vt ad se illa nocte deberet
accedere. Qui cū venisset: regina p̄dicto duci vice
ancille se supposuit. et postmodū dixit ei. Scis q̄
sum? Cui cū ille esse talez amicā suam diceret. illa
ait. Nequaq; Sed sum rosimūda. Certe talē rem
perpetrasti hodie q̄ aut albuinū occides. aut al-
buni gladio inter. bis. Uolo igitur vt de ip̄o viro
meo qui patrē meū occidit: et de eius capite cupā
sibi faciens me in ea bibere fecit: me debes vindī-
care. Cui ille nō acquiescens. aliū se inuenire p̄mī-
sit qui hoc negocium perpetraret. Unde illa arma
subtrahens sp̄aram illi⁹ que erat ad lectuli caput
ne tolli aut euaginari poss̄z fortiter colligauit. Dū
ergo rex in stratu dormiret. homicida ei⁹ cubiculū
intrare conatur. Quōd rex sentiens de stratu exiliit.
et sparā arripuens: sed extrahere nō valens. cum
scabello se virilr̄ defendere cepit. Sed ille cū opri-
me esset armatus: in regē inualuit. et occidit. Ac-
cipiēs igitur vniuersos thesauros palacij: cū rosi-
munda rauennā vt dicitur aufugit. Sed cum rosi-
munda quendā iuuenem pulcherrimū p̄fectū s̄z
rauennē vidisset. ip̄sum in virū b̄re desiderās ve-
nenum viro in calice propinauit. Cui⁹ amaritudi-
nem ille p̄sentiens: iubet vxorē vt residuū bibat.
Quōd cum recusasset ille euaginato gladio eā bibe-
re coegit. Et sic ambo ibidē pierūt. **T**andē rex
quidā longobardoz nomine adalaorb baptisat⁹:
et fidem xp̄i suscepit. Sed et theudelina longobar-
doz regina xp̄ianissima et deuora apud modoc-
ciam pulcherrimū oratorius p̄stituit. Ad quā regi-
nam gregorius libros dialogoz transmisit. Que
virū suū noīe agsulphū primo ducem theaurinē-
sem. sed postmodū longobardoz regem ad fidem
uertit. et cum romano imperio et ecclia eū pacē
b̄re fecit. Sicq; in festo sanctorū geruasij et p̄tha-
sij facta est pax inter romanos et longobardos. Et
ideo gregorius in eodem festo cantari instituit in
officio missę. Loquetur dominus pacem etc. In

De sancto

Delagio

natiuitate quoq; sancti iohannis baptiste. p̄dictoz
 pax et cōuersio amplius p̄firmata fuit. Theudeli
 na vō in beatū iohannē specialē deuotionē habebat.
 Cuius meritis gētis sue cōuersionē ascribēs.
 p̄dictuz oratorū apud madoeciā fabricauit eiusq;
 gentis iohannē patrōnū et defensorē esse cuidam
 viro sancto reuelatū fuit. **D** **M**ortuo gregō
 rio successit ei sabinus et sabino bonifacius tertius
 et bonifacio tertio bonifacius quartus. Ad cuius
 p̄ces focas impator; donauit ecclesie xp̄i pantheon
 circa annos dñi. dxx. Et ad p̄ces tercij bonifacij
 prius statuit sedē romanaz esse caput omniū eccle
 siarum. Nā ecclesia cōstantinopolis se primā oīum
 ecclesiarum scribebat. Huius bonifacij tēpore mor
 tuo foca et regnante eraclio circa annum dñi. dxx.
 machometh pseudo p̄pheta et etiā magus aga
 renos siue isnaclitas. i. saracenos hōc modo dece
 pit. sicut legit in quadā historia ipsius et in qua
 dam cronica. Clericus quidā valde famosus cū in
 romana curia honozē quē cupiebat assequi nō po
 tuisset. indignatus ad p̄rtes vltra marinas cōfuz
 gēs. sua simulatiōe innumerabiles ad se attraxit.
 Inueniēs q; machometh dixit ei. q; ip̄m illi popu
 lo p̄ficere vellet. Nutriensq; columbas grana et
 alio hōi in auribus machometh ponebat. Colū
 ba aut sup eius humeros stās. de aurib; eius cibū
 sibi funebat. Sicq; iam adeo assuefacta erat q; qñ
 cunq; machometh videbat p̄tin sup humeros ei
 p̄filiens rostrū in ei; aure ponebat. p̄dicat; igif
 vir populū cōuocans. dixit se illū sibi velle p̄ficere
 quē spūs sanctus in specie colūbe monstraret. Sta
 tūq; colūbam secrete emisit. et illa sup humeros
 machometh qui az alijs astabat euolās. rostrū in
 eius aure apposuit. Qd̄ populus vidēs spiritūs san
 ctum esse credidit qui sup eū descenderet ac in eius
 aure verba dei inferret. Et sic machometh sarace
 nos decepit. Qui sibi adherētes regnum p̄sidis ac
 oriētalīs imperij fines vsq; ad alexandriā inuase
 runt. Hoc quidā vulgariter dicif. Sed verius est
 qd̄ inferius habet. **M**achometh igif p̄prias le
 ges cōfingens ipsas a spūs sancto in specie colūbe
 que sepe vidente populo sup eum volabāt. se rece
 pisse menciebat. In quibus quedā de vtroq; testa
 mēto inseruit. Nam cū in primēua etate mercimo
 nia excerceret. et apud egip̄tū et palestīnam cū ca
 melis p̄geret. cum xp̄ianis et iudeis sepe conuersa
 batur. a quib; tam nouū. q̄ vetus didicit testamē
 tus. Unde scdm ritum iudeoz circūcidunt sarace
 ni. carnes porcinas non comedūt. Cuius rationem
 cum vellet machometh assignare. dixit q; ex fumo

cameli porcus post diluuiū fuerit p̄creat; et ideo
 tanq; imundus a mundo populo est vitandus. Cū
 xp̄ianis aut conueniūt. quia credunt vnū solū deuz
 omipotentē omniū creatorē. Asseruit etiā pseudo
 p̄pheta vera quedā falsis imiscens q; moyses fuit
 magnus p̄pheta. sed xp̄s maior et summus p̄phe
 torū. natus ex maria virgine virtute dei. absq; se
 mine homis. At quoq; in suo alcorano q; xp̄s duz
 adhuc puer esset. de limo terre volucres p̄creauit
 Sed venenū immiscuit. q; xp̄m non vere passum.
 nec vere resurrexisse dixit. sed alium quendā homi
 nem sibi similit̄ hōi egisse. vel passum esse docuit
Quedā aut matrōna nomie cadigan que
 p̄erat cuidā p̄o iuicie nomie cōuocanica vidēs ho
 minē iudeozū et saracnoz; contuberniō vallari.
 extimabat in illo maiestatem diuinā latere. Et cū
 esset vidua ipsū in maritū accepit. Et sic macho
 meth tōn; illius p̄uincie obtinuit principatū. Ille
 aut suis p̄stigijs nō solū p̄dictā dominā sed etiaz
 iudeos et saracenos demū adeo dementauit. vt se
 messiam in lege p̄missum publicē fateretur. Post
 hoc vero machometh cepit frequēter cadere epilē
 tica passione. Qd̄ cadigan cernens plurimū trista
 batur. eo q; ipurissimo homini et epilētico nupsit;
 set. Quā ille placare desiderans talibus eam ser
 monibus demulcebat dicēs. Grabrielem archāge
 lum frequēter mecū loquentem cōtemplor; et nō
 ferens splendorē vultus eius. in me deficio et tabe
 sco. Qd̄ sic esse mulier et ceteri crediderūt. **A**libi
 tamen legit q; fuit quidam monachus qui macho
 methum instruxit nomie sergius. Qui in errorem
 nestorij incidens duz a monachis fuisset expulsus
 in arabia venit et machometho adhesit. Licet a ibi
 legat q; fuit archidyaconus in partibus antiochie
 degens. et fuit vt asserūt iacopita. qui circūcisiō
 nez p̄dicant. xp̄mq; nō deū sed hominē tantū iustū
 et sanctū de spūs sancto cōceptū et de virgine natū
 affirmant. Que omnia saraceni affirmāt et credūt
 p̄dicat; igif sergius machomethū de nouo et ve
 teri testamēto vt tradunt plurā edocuit. Macho
 methus em̄ vtroq; p̄reinte orbatus. sub patrui sui
 cura puericie annos agebat. mltroq; tpe vniuersa
 gente sua arabū ydoloꝝ cultui descriuiuit. quē ad
 modum in alcorano suo testat; deum sibi dixisse.
 O: phan; fuisti et suscepti. i. errore ydolatrie diu
 mansisti et inde eduxi te. pauperas et ego locuple
 tauite. Vniuersa em̄ gens arabū cū machometho
 venerem p̄ dea colebat. et inde est q; adhuc se tra
 feria apud saracenos in magna veneratiōe habet
 sicut apud iudeos sabbatū. et apud xp̄ianos dies

A i

De sancto

dnica colif Machometus igif predicte cadigan locupleratus diuitijs. in tanta p̄rupit mētis audaciam vt regnū arabū sibi vsurpare cogitaret. Sed cum videret se p̄ violentiā hoc assequi non valere. maxime cū a tribulib⁹ suis q̄ eo maior es fuerāt despiceretur. p̄phetas se fingere voluit. vt quos nō poterat subiugare p̄ potentia saltem p̄ sanctitates attraheret simulatam. Predictiq; sergij viri valde prudentis cōsilijs adhiberebat. Ip̄m eī abscondite manere faciebat. et ab eo oīa requirebat. et p̄lo referebat. ac gabrielē archangelū euz nominabat. Et sic machometus totius gētis illius p̄betā se simulando obtinuit p̄ncipatū. omnesq; sibi sp̄ote vel timore gladij crediderūt. Et istud verius est q̄ illud qd̄ supra dictū est de columba. Et sic est tenendū. **P**redictus igif sergius cum machobus esset voluit vt saraceni monachali habitu vterentur. scz cuculla sine caputio. et vt instar monachorū multas et ordinatas genuflectiones facerēt et ordinate valde orarent. Et q; iudei versus occidentem et xp̄iani versus orientē orabant voluit vt sui versus meridiē orarent. Que oīa adhuc saraceni obseruāt. Multas autē leges machometus p̄mulgauit quas p̄dictus sergius eū docuit. quarū multas de mosaica lege accepit. Sepe namq; saraceni se lauāt et maxime cum orare debēt. Verēda suaphanus brachia. faciē et os et oīa membra corporis abluūt. vt mūdus orare possint. Orātes autē vnū confitent̄ deū qui nullū equalē vel similez habet eiusdēq; machometū p̄pham. In āno quoq; integrū menses ieiunāt. Ieiunantes autē nocturno tpe comedūt. diurno vō ieiunāt. ita vt ab ea hora diei qua nigrū ab albo distinguere possunt vsq; ad solis occasuz comedere vel bibere aut se vxoris cōmixtiōe fedare nemo audeat. Post solis occubitū vsq; ad sequētis diei crepusculū semp licet eis cibo potu et p̄prij vxoribus vri. Infirmi autē ad hoc non obligant̄. Semel autē p̄ singulos annos causa recognitiōis ad domū dei que est in mecha ire precipiunt. et ibi adorare. eamq; incōsutilibus tegumētis. circuire. et lapides p̄ media foramina p̄ dyabolo lapidādo iactare. Quā domum dicunt adam cōstruxisse. omnibusq; filijs eius. et abrahā. et israheli locū oratiōis fuisse. demū machometū eam domū sibi cunctisq; gentibus suis tradidisse affirmant. Dēs carnes p̄ter porcinas sanguinē. et morticiniuz comedere p̄nt. Quatuor legitimas vxores in simul habere eis licet. et quālibet vsq; tercio repudiare. et rursus recipere. ita tamē vt quaternariū numerū nō transcēdant. Empricias vero atq; ca-

Delagio

ptiuas quot volūt habere licitū est. et eas vēdere p̄nt cum velint. nisi earū aliquā impgnassent. Concedit eis de p̄pria cognatione habere vxores vt sanguinis p̄les accrescat. et forti⁹ inter eos amicitie vinculū astringat. Circa possessiones repetendas obseruant. vt actor: testibus p̄bet et reus iuramento se cōprobet innocentē. Cum adultera deprehensus cū ea pariter lapidat. Cuz alia autē fornicatus octoginta verberibus plectit. Machometus tū dixit sibi a dño angelo gabriele nūciantē fuisse concessum. q̄ ad aliorū vxores accedere posset. vt viros virtutis et p̄phas generaret. Quidā autē serua eius cū pulchrā vxorē haberet. et sibi ne cū dño suo loqueret̄ inter dixisset. quadā die ipsam cū eo loquentem inuenit et protinus eam a se reiecit. Quā machometus recipiēs inter alias suas vxores cōnumerauit. Timēs vero ex hoc murmur populi. cartam de celo sibi delatā confinxit. in qua cōtinebat. q̄ si aliquis vxores repudiaret. eius esset vxor q̄ eas suscepisset. Qd̄ saraceni vsq; hodie p̄ lege obseruāt. fur prima et secūda vice verberibus plectitur. tertia manus ei precidit. quarta pedis truncatione punit. A vino semp abstinere iubent.

Seruātibus hec et alia mandata p̄misit deus. vt asserūt paradysum. idest ortū deliciarum aquis p̄terfluentibus irrigatū in quo sedes habebūt p̄petuas. nec frigore aut estu aliquo affligent̄ omnibus ciborū generibus vescent̄. quicquid petierint cōtinuo inueniēt. serias vestimētis oīb⁹ coloribus induent̄. et virginibus speciosissimis cōiugentur. in delicijs omnibus accubabūt. Quibus angeli pincernaz more cū vasis aureis et argēis. i aureis lac. i argēis vinū afferentes dicēt. Comedite et bibite i letitia. Tria flumina scz lactis mellis et vini optimi aromatici eos habere dixit machometus in paradiso. et q̄ angelos p̄cberrimos sunt visuri. et adeo magnos q̄ ab vno oculo angeli vsq; ad aliū sit spaciū vni⁹ diei. Non credentibus vero deo nec machometo erit vt asserunt infernalis pena sine fine. Quibuscunq; autē peccatis quilibet obligatus fuerit in die iudicij machometo interueniēte vt asserūt salu⁹ erit. Hunc pseudo p̄pham saraceni tenebris inuoluti spiritū p̄phete sup omnes habuisse affirmāt. et decem angelos sibi fauentes et eū custodientes eū habuisse predicāt. Addunt quoq; q̄ anteq; de celū et terras creasset. nomē machometi in cōspectu dei astabat. et nisi ipse machometus futurus fuisset. nec celum nec terra nec paradysus fuisset

De sancto

Mentunt quoque de eo quod luna ad eum accessit. quia ille in sinu recipiens in pres duas diuisit et iterum coniunxit. Venenum insup sibi in carne agnina sibi oblatum fuisse dicit. Agnus autem ei locutus est dicens. Caue ne me sumas. quia in me habeo venenum. Et tamen post plures annos veneno sibi dato interijt. Sed iam nunc ad longobardorum historiam persequenda stilius se vertat. Longobardi igitur romano impio plurimum molesti erant. licet fidem christi recepissent. Post hoc autem pipinus princeps maior regie domus francorum defunctus est. Cui successit karolus filius eius qui turides appellabatur. Qui multas victorias faciens. reliquit duos filios eiusdem aule regie principes. scilicet karolum magnum et pipinum. Sed karolus magnus relicta seculi pompa cassinensis monachus est effectus. pipinus autem aulam regiam strenue gubernabat. Sed cum childericus rex esset inutilis et remissus. consuluit pipinus zachariam papam. An ille deberet esse rex qui solo nomine regio erat carent. Cui papa respondit illum debere regem vocari qui bene rempublicam gereret. Qua responsione franci animati childericum in monasterium recluserunt. et pipinum regem creauerunt circa annos domini. decem. Uerum cum arstulphus rex longobardorum ecclesiam romanam suis possessionibus et domino spoliasset. stephanus papa qui zacharie successerat ad pipinum regem francorum contra longobardos auxilium petiturus accessit. Pipinus autem copiosum exercitum congregans in italiam venit. et arstulphum regem obsedit. A quo quadraginta obsides accepit. ut ecclesie romane omnia preedia que abstulerat redderet. et ipsam amplius non inquietaret. Sed recedente pipino arstulphus totus quod promiserat irritum fecit. Qui tamen post modicum dum venatum pegeret subito expirauit. et desiderius eisdem successit. Per idem tempus dum theodoricus rex gothorum iussu imperatoris italiam regeret. et ariana heresi deprauatus esset. et boetius philosophus consularis patricius cum simacho patricio cuius gener erat rempublicam illustraret. et auctoritate romanis sententias contra theodoricum defensaret. idem theodoricus boetium papie in exilium trussit. ubi librum de consolatione composuit. et tandem eum extinxit. Eius vxor elpes nomine hymnum apostolorum petri et pauli qui sic incipit. felix per omnes seculi mundi cardines. edidisse fertur. Epitaphium quoque suum ipsa composuit ita dicens. Elpes dicta fui sicilie regionis aluna. Quam pcul a patria coniugis egit amor. Porticibus sacris iam nunc pegrina quiesco. Iudicis eterni testificata thronum. Theodoricus autem subito defunctus a quo dam sancto heremita visus est a iohanne papa et syma-

Delagio

cho quos ipse occiderat. nudus et discalciatus in ollam vulcani demergi. sicut ait gregorius in dialogo. Circa annum domini. dcccxxvij. dagobertus rex francorum ut in quadam cronica habetur. qui longe ante pipinum regnauerat a sui puericia sanctum dyonysium in magna veneratione habere cepit. Nam et quando lotharij patris sui iram metuebat. ad ecclesiam sancti dyonysij confugebat. Cum ergo factus iam rex mortuus fuisset. cuidam sancto viro in visione monstratum est. quod anima eius ad iudicium rapta fuit. et multi sancti suarum ecclesiarum expoliatione obijciebant eidem. Cum ergo mali angeli iam ad penas rape eam velarent. affuit beatus dyonysius. et eius iteru liberratus est et penam euasit. forte ei eius anima ad corpus redijt. et ibi penitentiam egit. Clodoueus rex corpus sancti dyonysij minus religiose discooperiens os brachij eius fregit. et cupide rapuit. Quum mori in amenciam versus est. Circa annum domini. dcccxxvij. beda venerabilis presbiter et monachus in anglia clauit. qui licet in sanctorum cathologo computetur. tamen ab ecclesia non sanctus sed venerabilis appellatur. Et hoc duplici de causa. Prima est. quia cum pre nimia senectute eius oculi caligassent. habebat ut aiunt quemdam ductorem a quo per villas et castella se ducti faciebatur. et ubique verbum domini predicabat. Quadam vice dum per quandam vallam magnis lapidibus plenam transirent. eius discipulus derisionis causa eisdem dixit quod ibi esset magnus populus congregatus. quod eius predicatione silenter et aude expectaret. Tunc ille feruenter predicare incipiens. cum in fine per omnia secula seculorum concussisset. mox ut aiunt alta voce lapides clamauerunt. Amen venerabilis pater. Quia igitur venerabilem eum miraculose lapides vocauerunt. ideo venerabilis pater appellatur. Vel ut alij asserunt. et angeli responderunt. Bene venerabilis pater dixisti. Secunda causa est. quia post eius mortem quidam clericus sibi deuotus quendam versum edere cupiebat. quem in eius tumulo facere sculpi volebat. ita incipiens. Hac sunt in fossa. volens versum taliter terminare bede sancti ossa. Sed quia talem finem versus congruitas non patiebatur. et sedula mente. reuolueret. nec congruum finem videret. dum quadam nocte multum super hoc cogitans mane ad tumulum properasset. manibus angelicis versum taliter sculptrum repit et finitus. Hac sunt in fossa bede venerabilis ossa. In die autem ascensionis cum morti appropinquaret. ad altare portare se faciens antiphona. O rex glorie domine virtutum. usque ad finem dixit deuote. Qua finita in pace dormiuit. tantusque odor omnes perfudit. ut in paradiso se esse existimaret. Eius corpus cum deo

A ij

De sancto

tionem congrua colit apud ianuam. **P**er idē tēpus sc̄ circa annū dñi. dcc. rachodus rex frisonum cus baptizari deberet. et ita vñ pedē in lauacro intrinxisset. alterū retrahens interrogauit. Ubinam plures maiorū suorū essent. in inferno an in paradiso. Et audiēs plures esse in inferno. intrinctū pedē retrahens. sanctius est inquit plures q̄ pauciores se qui. Et ita ludificatus a demone. p̄mittere q̄ tertia die ab hinc incomparabilia dona sibi daret ipse quarta die subita et eterna morte perijt. In cāpaniā ytalie frumentū et ordeum et legumina instar pluuie de celo cecidisse refert. Per idem tēpus sc̄ circa annū dñi. dccxl. cum corpus sancti benedicti de mōte cassino ad monasteriū florentiense. et corp⁹ sancte scolastice sororis eius apud ceromanas fuisset translātū. karolus monachus cassinēsis corp⁹ sancti benedicti ad castrū cassinū transferre volebat. Sed miraculis a deo ostensis. et francis resistētib⁹ p̄bitus fuit. **I** Eo tpe circa annū dñi sepringentesimū quadragesimū tremor⁹ magnus factus est. quo vrbes alie sunt subuersę. alie a mōranis ad subiecta cāpestria cū muris et habitatoribus suis. itegre et salue vltra sex miliaria vtdicā transmigrarunt. Corpus sancte petronelle petri apli filie transferri. in cuius sepulcro marmoreo ipius petri manu scriptū legebat. Auree petronelle dilectissime filie. vt ait sigibertus. **E**o tpe turij armeniā infestāt. in quorū patria cus olim pestilentia fuisset. suafu xpianorū in modum crucis sua capita torōderūt. et quia p̄bo. signū salus red dita est. hunc rōndēdī retinuerunt ritus. Pipino tandē post mltos triūphos defuncto. karolus magnus eius filius eidē in regnū successit. cuius tpe in romana sede adrian⁹ p̄tifer p̄sidebat. Qui ad karolū magnus legatos misit. postulās ab eo auxiliū contra desiderij regem longobardorū qui morte patris sui arstulphi ecclesiā plurimū infestabat. Cui karolus obediēs magno cōgregato exercitu p̄ montem senisū ytaliā intrauit. et papiā ciuitatem regiā potenter obsedit. et ibi desiderij capiēs cū vroe filijs et principib⁹ ad gallias in exiliū misit et omnia iura ecclesie q̄ longobardi abstulerant sibi restituit. Erant tūc in exercitu karoli amicus et melius strēnuissimū milites xp̄i. quorū miri acrus legunt. Qui apud mortariā vbi longobardos karolus superauit ceciderūt. Et hic terminatū est regnū longobardorū. Nam deinceps illū regem habebant quē cesares sibi dabant. P̄oficiatē re karolo romā papa synodum. cluij. episcoporum cōgregauit. In qua synodo papa ius eligēdi p̄tifer

Delagio

ficem romanū et ordinādi aplicam sedem karolo dedit. Archiepos quoq̄ et ep̄os p̄ singulas puincias ante consecrationē ab ipso inuestiturā acceperunt. Filij quoq̄ eius romē reges vngunf. sc̄ pipinus sup ytaliā. ludouicus sup aquitaniā. Alchuinus magi karoli tūc florebat. Pipinus karoli filius de cōiuratione cōtra patrē cōiuctus in monachū tonsuraf. Circa annū dñi. dccxxx. tēpore sc̄ hyrene impatris et filij sui nomie constantini homo quidam in longis muris tracie fodiens sicut in quadā cronica legit. inuenit archas lapideā. Quā cū expurgasset et reuelasset. virū iacentē ibi reperit. et lras raliter continētes. Xps nascetur ex maria virgine. et credo in eū. Sub constantino et hyrene impatoribus o sol iterū me videbis. Defuncto adriano leo in romanā sedē sublimatus est. vir per oia reuerendus. Cuius sublimationē propinquā adriani egreferētes. cū letanias maiores agerent. cōtra eum pepulo cōiurato ei oculos cruerunt et linguā p̄ciderunt. Sed deus miraculose linguā sibi et visus restituit. Qui dū ad karolū confugisset. ipse eum in sede sua collocauit. et reos puniuit. Romani igi suadente papa anno dñi. dccxxxij. relicto impio cōstantinopolitano. vno omnium consensu impatoris laudes karolo acclamāt cumq̄ p̄manū leonis impatoris coronāt. cesarem et augustū appellāt. Post cōstantinū em̄ magnū imperialis sedes apud cōstantinopolim habebat. pro eo q̄ predictus constantinus romanā sedē vicarij beati petri reliquit et apud predictā vrbem sedem sibi ordinauit. Veruntamē p̄pter dignitatē impatoris romani nūcupati sūt vsq̄ ad illud tēpus quo impium romanū ad reges francoꝝ translātum est. Postea vero illi grecoꝝ siue cōstantinopolitani. isti vero romanoꝝ impatores vocati sunt. Hoc autē de tanto impatore valde mirabile fuit. q̄ nullā filiarū suarū quādiu vixit voluit cōiugio copulare. Dicebat em̄ se earū contubernio nō posse carere. Et vt alchuinus eius magister de eo scribit. licet aliis felix esset. in hoc aduersę fortune malignitatem exptus est. satis declarans quid sup hoc dicere vellet. Qd̄ tamē ita impator dissimulauit. ac si de eo nulla suspicio haberet. quous de hoc multus sermo fieret. Unde et quocunq̄ ibat. semper eas secū ducebat. **H**uius karolice officij ambrosianum maxime dimissum est et gregorianū solenniter divulgatū. impiali auctoritate ad hoc plurimū adiuuante. Ambrosius nāq̄ vt testat aug⁹. in libro confessionū. cus in iustina impatrice arriana pfidia de prauata p̄secutionē pateret. et intra ecclesiaz iuni

De sancto

plebe catholica insidijs vgeret. instituit hymnos
 et psalmos scdm more orientaliu decantari. ne po-
 pulus meroris tedio cotabesceret. Qd per omnes
 fuit postmodu ecclesias deriuatu. Veru gregorius
 postmodu supuenies plura murauit. addidit. z de-
 trucauit. Sancti em patres no statim omia ad de-
 corem officij pntentia videre potuerut. sed diuersi
 diuersa ordinauerut. Na et misse incepio tres va-
 rietates habuit. Nam ei a lectioe inchoabat. sicut
 adhuc in sabbato sancto fit. Postmodu celestinus
 papa psalmos ad introitum misse cantari instituit
 Greg. vero introitu misse cum cantu ordinauit. et
 vnu versum de illo psalmo qui totus cantabat re-
 tinuit. Psalmos olim circa aram in modis corone
 circustantes concorditer concinebant et inde chorus
 dicit. S. flauianus et theodoros q alternatim ca-
 tarenf instituerut. ab ignacio hoc habetes qui sup
 hoc diuinitus fuit edoctus. Hiero. quoq epistoas
 euagelia et ex magna pre officia diurna et noctur-
 na preter cantu ordinauit. Ambrosius gelasius.
 et gregorius orones et cantus addiderut. z lectio-
 nis et euageljs coaptauerut. Gradualia tractus
 et alleluja gelasius et greg. ad missas catari insti-
 tuerut. Hilarius vel scdm quosda sima. bus papa.
 vel scdm alios thelesphorus papa addidit ad glo-
 rie in excelsis. laudamus te. z cetera q sequuntur.
 Noberus abbas sancti gallisequeras. p neumis
 ipius alleluja primus pposuit. s. nicolaus papa
 ad missas eas catari concessit. Hermanus ptractus
 theutonicus fecit. rex omnipotens sanctispus assie
 nobis gratia. et aue maria. et antiphona. alma re-
 demptoris mater. et simon bariona. Petrus vero
 de copostella eps fecit salue regna. Sigibertus tu
 dicit q robertus rex francoz fecit sequeriaz. san-
 ctispus assie nobis gra zc. karolus vt refert turpi-
 nus archieps erat copore decorus. s. visus ferus
 statura eius pedu octo. et facies eius palmu et di-
 midiu in longitudine possidebat. barba vero eius
 palmu vnu. frons erat vni pedis. Militē arma-
 tum sup equum sedente a vertice simul cum equo
 lecta cu spata scindebat. Quatuor ferraturas equo
 ru simul facile manib extēdebat. Militē armatu
 recte stante sup manū suā solo manu velociter ele-
 uabat. Lepore integrū aut duas gallinas. vel an-
 serem edebat. Modicu vinū et limpharu bibeat.
 Tam parcus in bibendo erat q semp in cena raro
 plusq ter bibere solebat. Lenobia multa pstruxit
 et laudabiliter vitā finiuit. et in fine rerum suarū
 xpm beredē fecit. Cui in imperiū successit ludoui-
 cus eius filius vir clemētissimus circa annos dñi.

Delagio

ccccv. Cuius tpe episcopi et clerici cingula auro
 texta et exquisitas vestes et alia ornamenta secu-
 laria deposuerut. Theodolphus aurelianensis eps
 falso apud impatore accusatus ab eodez est custo-
 die andegauis mancipatus. Cum aut vt in quadā
 cronica habet in die palmarū. pcessio iuxta domū
 in qua custodiebat trāsiret. ille apertā fenestra. facto
 q silencio. pulcherrimos illos versus a se dictos
 es. Gloria laus et hono: tibi sit xpe redemptor zc.
 presente impatore cātavit. Qui intantū impatori
 placuerut. q ipm a vinculis mor absoluit. et i suā
 sedē restituit. Legati mi. baetis impatoris constā-
 tinopolitani inter cetera munera detulerunt iudo-
 uico filio karoli magni libros dyonisi de gerar-
 chia de greco in latinū trāslatos. Qui cum gaudio
 sunt recepti et. xix. infirmi in ipa nocte i ecclia et
 sunt curati. **L** Mortuo ludouico losbarius im-
 periu tenuit. Cui fratres eius scz karolus et ludo-
 uicus bellū indicētes. tanta vtrinqz facta est stra-
 ges. vt nulla etas meminerit tantā aliquādo fuisse
 in regno francoz. Tandē pacto inito karolus re-
 gnat in francia. ludouicus in germania. losbarius
 in ytalia et pte fracie: q ab ipso losbaringia dicta est
 Qui postmodū ludouico eius filio imperiū dere-
 linquens habitū monachalē accepit. Huius tpe vt
 in alia quadā cronica dicit erat papa sergius na-
 tione romanus. q primo os porci dictus est. sed mu-
 rato nomie dicitur est sergius. Ab illo tpe ordinarū
 est vt omēs pape nomia mutent. tum quia dñs his
 quos in apstarum elegit. nomē mutauit. tum quia
 sicut mutant in nomie. sic mutari debent in vite p-
 fectione. tū ne ille qui ad tam decorū officiu eligi-
 aliquo nomie indecoro turpetur. Huius ludouici
 tpe. scz anno dñi. dccclvi. vt in cronica quadam ha-
 betur in parochia maguntina malignus spūs. pa-
 rietes domoz quasi malleis pulsando z manifeste
 loquendo et discordias semnādo. adeo homines
 infestabat. vt quocunqz intrasset statim illa domū
 exurebat. Presbiteris aut letanias agentibus. et
 aquā benedicā spargētib. inimicus lapides iacta-
 bat. et multos cūctabat. Tandē aliquādo cōquie-
 scens cōfessus est se qñ aqua spargebat sub cappa
 talis sacerdotis quasi familiaris sui latuisse acqui-
 sans eū q cū filia pcuratoris i peccatū lapsus fue-
 rit. Per idē tempus rex bulgarozū cū gente sua ad
 fidem conuersus tāre perfectionis fuit. vt maiore
 filio in regnū ordinato ipse habitū monachalē ace-
 cepit. Sed cū eius filius iuueniliter agens ad gen-
 tilitatis cultū redire vellet. resumpta militia psecu-
 tus cum cepit. effossisqz oculis in carcerem trahit.
 A iij

et in regnū statuto filio iuniorē habitū sacrū rēsum
psit. In ytalīa apud bixiā tribus diebus et tribus
noctibus sanguis de celo pluuisse narrat. Per idē
tēpus locuste innumerabiles ī galliis apparuerūt
senas habentes alas. sex pedes. duos dentes lapi-
dibus duriores. ut castrorū acies turmatim volan-
tes spaciū diurni itineris quatuor aut quinq; mili-
bus excedentes. oīa viridia in herbis et arborib;
vastantes. q; vsq; ad mare britānicū pueniētes. rā-
dem flatu ventoz in p̄fundo maris submersę sunt
Sed est uocant ad litus reiecte. ex putredie sua
aerē corū ruperunt. unde mortalitas maxima et fa-
mes p̄ualida est secuta. ut fere tertia pars hominū
interiret. Deniq; primus otto impauit scz āno dñi
dcccxxvij. Dū aut in paschali solēnitate dictus
otto p̄incipib; cōmuniū p̄parasset. ante q; sederēt
cuiusdā p̄ncipis filius more puerili ferculum de
mensa accepit. quē dapifer fuste p̄strauit. Quō cer-
nens pedagogus pueri. ip̄m dapiferus mox pemit-
tens. Quē cū sine audierit cesar cōdemnare uellet. ille
cesarem ad terrā deiecit. et suffocare cepit. Qui cū
de eius manib; vix erutus fuisset. ip̄m reseruarius
sit. se culpabilē clamans q; festo honorē non detul-
lit. Unde ip̄m libere abire p̄misit. **O**troni
primo successit otto scōs. hic dum ytalīa pacem
sepius violarent romā uenit. et omnibus p̄ceribus
inagnatib; et p̄tōficib; apud gradū ecclesie cōi-
uium grande fecit. Quibus epulantibus late nter
omnes cingi fecit armatis. Deinde de violata pa-
ce querimonia mouēs inbet in scriptis culpabiles
recitari. Quos statim ibidem decollari fecit. alios
vero epulari saragebat. Huic successit otto terti-
o circa annū dñi. dcccxxxij. Iste cognominabat
mirabilia mundi. hic ut in quadā cronica dicitur
quadā vxorem habuit q; cuidam comiti se p̄stue-
re uoluit. Sed cum ille nollet tantum facinus per-
petrare. illa indignata p̄dictū comitē apud im-
peratōrē adeo infamauit q; eum imperator sine audi-
entia decollari fecit. Qui anteq; decollaret. roga-
uit vxorē suā ut iudicio candētis ferri post mortem
eum cōprober innocentē. Adest dies in quo cesar
pupillis et uiduis se asserit iudiciū facturū. Affuit
et uidua marti sui caput secū suis portās in vlnis
Tunc quesuit ab imperatore qua morte dign; esset
qui iniuste aliquē occidisset. Qui cū priuatione ca-
pitis dignū euz assereret. illa intulit dicens. Tu es
ille vir qui maritū meū ad suggestiōē vxoris tue
innocēter occidi mādasti. Et ut me verū dicere cō-
probes hoc cādētis ferri iudicio cōprobo. Quō
cesar vidēa obstupuit. et in manu femine puniēdū

se dedit. Interuentu tñ pontificū et procerum in-
ducias decē dierū. deinde octo. tercio septē. quarto
sexa vidua accepit. Tunc imperator causa exami-
nata et veritate cognita. vxorē viuiam cōcremauit
et p̄ redemptione sui quatuor castra vidue dedit.
Que castra sunt in ep̄atu liuiēsi. et vocant ab indu-
cijs diez. x. vij. vij. vi. Post hunc beatus heinric;
qui fuit dux bauarie anno dñi. millesimo scōo im-
perius sumpsit. Qui stephano regi vngarie adhuc
gentili sororē suaz nomie galam in vxorē dedit. et
tam ip̄m regem q; totam eius gentē ad fidē xp̄i cō-
uertit. Qui stephanus tate religionis fuit. ut mul-
torū miracolorū gloria deus ip̄m illustrē redderet
hic heinricus et vxor eius kunegūdis virgines p̄-
manserunt. et celibē vitam ducentes in pace quie-
uerunt. Huic successit conradus quidā dux franco-
rum qui neptē sancti heinrici duxit in vxorē. Hui-
tpe visa est in celo trabs ignea mire magnitudinis
sup̄ solem iam ad occasum vergentē currere. et ad
terram cadere. hic quosdā ep̄os de ytalīa in vincu-
la coniecit. Et q; mediolanensis archiep̄s de vin-
culis fugit. suburbia mediolani incēdit. hic vero
penitē costes cum imperator in parua ecclesia secus
urbē coronaret ad missam tam graui tonitrua ful-
guraq; fuerunt. ut aliqui mente exaderent. aliqui
sp̄m exalarēt. Bruno vero ep̄s qui missam canta-
bat et secretarius imperatoris cum alijs dixerunt. se
inter missarū solennia vidisse sanctū ambrosiū im-
peratori cōminantem. Huius conradi tpe scz anno
dñi. M. xxv. comes lupoldus ut in quadā cronica
dicit. iram regis metuens cū vxore sua in insulam
fugiens in quodā tugurio latitabat. In qua silua
dū cesar venaret. nocte supueniente in eodē tug-
rio ip̄m oportuit hospitari. Cui hospita p̄gnans. vi-
cnaq; partui decēter ut potuit strauit. et necessaria
ministrauit. Eadē nocte mulier filiū peperit. et vo-
cem tercio ad se uenientē cesar audiuit. Conrade
hic puer modo progenit; gener tuus erit. Mane
ille surgēs. duos armigeros sibi secretarios ad se
vocauit dicens. Ite et puerulum illū de mambus
marris uolenter auferte. et ip̄m p̄ mediū scindētes
cor eius michi portate. Locuti illi eūtes de gre-
mio marris puerū rapuerūt. Quē vidētes elegan-
tissime forme. misericōdia cōmoti ip̄m super quondam
arborē ne a feris defozaret reposuerunt et leporē
scindētes cor eius cesari detulerunt. eodē die dum
quidā dux inde transfiret. et puerū vagientē audi-
ret. eum ad se duci fecit. Et dum filiū non haberet.
vxori attulit et nutriri eum faciens. a se de vxore
sua genitū esse finxit. et heinricū vocauit. Cum igit

De sancto

Delagio

tur iam crevisset. erat corpe pulcherrimus. ote factu
 dus et oibus graciosus. Que cesar tam decoru et
 prudente videns a patre ipm petijt. et in curia sua
 manere fecit. Sed du videret pueru oibus gracio
 sum. et ab oibus comendari. dubitare cepit ne post
 se regnaret. et ne sit ille que occidi madauerat. No
 lens igit esse securus. lras manibus suis scriptas
 p eu vron dirigit in hunc modu. Inquautu est ti
 bi cara vita tua mor yr lras istas receperis puerus
 hunc necabis. Du igit pergens in quadam ecclesia
 hospitatus fuisset. et sessus sup bancum quiesceret
 et bursa in qua erant lre depederet. sacerdos curio
 sitate ductus burfam aperuit. et lras sigillo regio
 munitas videns. ipas saluo sigillo apuit. et legens
 scelus abhorruit. Et radens subtiliter qb dicebat
 astu necabis scripsit. filia nostra isti in vron dabis
 Cuius regina lras sigillo impatoris; munitas vide
 ret. et de manu impatoris scriptas esse cognosce
 ret. eduocatis principibus. celebrauit nuptias et fi
 liam sua eidem in vron dedit. Que nuptie aquis gra
 ni celebrare sunt. Cum aut cesari a dicentibus nar
 raretur q soleniter fuissent filie sue nuptie celebra
 re. ille obstupescit a duobus armigeris et duce et
 sacerdote veritate coperta dei ordinationi no resi
 stendu esse vidit. et ideo p puero mittens eum esse
 suu generu approbavit. et post se in impio regnare
 instituit. In loco aut vbi puer beinricus natus fuit
 nobile monasteriu edificatu est. qb vsqz hodie vr
 sania nominatu est. **N**este beinricus oes iocu
 latores a curia sua remouit. et que bis dari cosue
 uerat paupibus erogabat. Huius tpe tm scilicet in
 ecclesia fuit. vt res in summos pontifices electi es
 sent. A quoda tandē presbitero nomine graciono
 magna illis data pecunia eidem cesserunt. et ipe pa
 patu obrinuit. At beinricus dum p sedando scilicet
 mate roma pergeret. gratianu ei obuas aurea cor
 ronam sibi obtulit. vt propicium sibi haberet. Ille
 aut cuncta dissimulas synodo couocato gracionus
 de symonia couicit et aliu subrogauit. In libo ta
 men bonizo que misit ad comitissam mechtildim di
 cit q cu predictus psbiter simplicitate ductus por
 ficatu sibi p pecunia acquisierit vt scilicet obuia
 ret. ipse postmodu errorem suu cognosces. se ipsus
 suadente impatore deposuit. Post hunc beinricus
 tercius beinricus impat. Huius tpe bruno in pa
 pam eligit. et leo vocat. Quidum ad capefenda
 sedem aplicam roma pergeret: audiuit voces an
 geloru canentiu. Dicit dñs. Ego cogito cogitatio
 nes pacis etc. Dicoe multis sanctis cantus copo
 suit. Doctpe per berengariu turbata fuit ecclesia.

quia scerebat corpus et sanguine xpi non vere sed
 figuratiue esse in altari. Contra que scripsit egre
 gie laufrancus prior berensis. natione papien. qui
 fuit magister anselmi cantuarien. Deinde quart
 beinricus impat anno dñi .M. lviij. Cuius tēpore
 maxime floruit laufrancus. Ad cuius eximā doctri
 naz coualuit de burgundia anselmus vir postmodu
 mltā virtute et sapientia adomatus. et ei in priora
 tu monasterij berensis successit. Sub hoc tpe hieru
 salem a saracenis capta a fidelib recuperata est.
 Ossa beati nicolai apud barensē vrbem traslata
 sunt. De quo anter cetera legit. q dum in quadam
 ecclesia que dicit sancta crux subiecta sancte marie
 de caritate. nondū beati nicolai noua historia can
 raret. fratres priorē vt eam sibi cantare liceret in
 stantius exorabant. Qui nullatenus acquiescens
 dixit incogruū esse morē pristinu de nouitatib in
 mutare. Cū ad huc fratres instaret. ille indignat
 respondit. Recedite fratres. nunq a me licētia con
 cedet. vt noua cantica immo ioculatoria quedā in
 mea ecclesia decantent. Adueniēte vero festiuita
 te eiusdē. fratres cum quadā tristitia marinaruz
 vigiliis pegerūt. Cuius omēs se in lectis recep
 sent. ecce nicolaus visibiliter priori apparuit terribi
 lis. Quem p capillos a lecto abstrahēs dormitorij
 pauimēto collisit. Incipiesqz antiphonā. O pastor
 eterne. p singulas vocū differētiās virgis quas in
 manu tenebat grauisimos ictus sup dorsus prioris
 ingeminās per ordinē morose canēdo antiphonā
 ad finē vsqz pduxit. Qui cū omēs suis clamoribus
 exatasset. seminius ad lectum deportat. Tandē
 ad se rediens ait. Ite et historiā nouam sancti ni
 colai amodo decantate. Hoc tpe ex molinensi ce
 nobio. xxi. monachi cū abbate suo roberto cistercij
 solitudinē aduētes. vt ibi regule sue pfectionem
 districtius obseruaret. nouū ordinē ex veteri insti
 tuerūt. **H**ilibrandus prior cluniacensis factus
 papa gregorius est vocatus. Hic dū in immoibus
 constitutus legatione fungeret. apud lugdunū ar
 chiepiscopus ebrenensem de symonia couicit miraculo
 se. Nam dū idem archiepiscopus omēs accusatores suos
 corripseret. et couinci non posset legatus vt gloria
 patri et filio et spū sancto diceret impauit. Ille glo
 ria patri et filio expedire dicebat. spū sancto vero
 dicere nō poterat. quippe qz in spū sanctum pec
 cauerat. Qui peccatū suū cōfitens mor vt depōsi
 tus est clara voce spū sanctū nominauit. Hoc mi
 raculus recitat bonizo in libo ad comitissas mecht
 ildim **M**ortuo beinrico quarto spire et cū
 alijs regib sepulto. in eius epitaphio versus. iste

De sancto

fuit inscriptus. Filius hic. pater hic. auus hic. paues
iacer istuc. Tunc successit heinricus quintus anno
dñi. M. cxiij. Qui papam cum cardinalibus cepit. et
eos dimittens inuestituram episcoporum et abbatum per
anulū et baculū pastorale accepit. Sub hoc tempore
bernardus cum fratribus suis asterium ingreditur.
In parochia legiensis porca porcellū facies hominis
habentē enixa est. Pullus galline quadrupes na-
tus est. Lorbarius successit heinrico. Cuius tempore
mulier quedā in hispania monstrū bis gemini cor-
poris enixa est. auersis vultibus et corporibus sibi con-
herens. Ante quidē effigies erat hominis integro
corpore membrorumque ordine distincta. retrō vero fa-
cies canis corporis et membrorum proprietate integra.
Post hūc regnavit conradus anno. M. cxxvij.
Eo tempore hugo de sancto victore doctor excellentissi-
mus. et in omni sciencia summus. et religiose deu-
tus obiit. De quo referunt quod cum in infirmitate vlti-
ma laboraret. et nullū cibū retinere posset. corpore
tamen dñicum sibi dari cum multa instātia postula-
bat. Tunc fratres eius turbationē sedare volen-
tes. simpliciter hostiam instar corporis dñici sibi de-
tulerunt. Quod ille per spiritū recognoscēs ait. Misere-
tur vestri dñs fratres. Cur me deludere voluistis
Iste enim non est dñs meus quem deprecastis. Vox
illi stupefacti currebant et sibi corpus dominicum
detulerunt. Sed ille videns quod recipere non vale-
ret. eleuatis in celum manibus sic orauit. Ascēdat
filius ad patrē. et spūs ad deū suum qui fecit illū.
Et inter hec verba spūs exhalauit. et corpus dñi
ibidē disparauit. Eugenius abbas sancti anastasi
papa constituit. Qui ab urbe expulsus eo quod senato-
res a iū creauerunt. galias venit. et bernardū ante
se misit. qui viam dñi predicabat. et multa miracula
faciebat. Gilbertus porretanus florebat. frideri-
cus nepos conradi imperatoris anno dñi. M. cxiij. Eo
tempore floruit magister petrus lombardus episcopus parisi-
ensis. qui librum sententiarum. glosas psalterij. et epi-
stolarum pauli vtiliter compilauit. **E**o tempore
tres lune in celo vise sunt. et in medio signum cru-
cis. nec multo post vise sunt tres soles. Tunc alexan-
der in papam canonicus est electus. Contra quem o-
travianus. iohānes cremensis tituli sancti calixti. et
iohannes strumensis successiue in papam eligunt. et
fauore imperatoris fulciunt. Durauit hoc scisma an-
nis. xvij. Infra quod tempus theutonici qui apud tu-
sculanus per imperatorem morabantur romanos apud
montē portū inuadunt. et tota nocte usque ad vespere
ras occiderunt. vtrumque ex romanis tot milia sint
occisa. Licet tempore hambalis tot occisi sint. vt tres co-

Delagio

phinos anulorum quos de digitis percuti occisorum
icem hambal extrahi fecit cartagine destinauerit
Quorum multi apud sanctū stephanū et sanctū laurē-
tium sepulti sunt. Et habet hoc epitaphium. Mille
decē decies sexdecies quosq; seni Imperator fridericus
dū terrā sanctas visitasset. et in flumine quodā la-
uare. ibidem necatus perijt. Vt vt alij asserunt
equo suo impingere in aquā cecidit. ibique interijt.
Tunc successit heinricus filius eius anno dñi. M.
cxc. Eo tempore tante pluuie cum tonitruis. et fulminibus
et tempestatibus facte sunt. quantas nulla meminit
hominū antiquitas. Lapides ei in quantitate ouo-
rum quadraguli mixti cum pluuia de celo cadentes. ar-
bores. vineas. et segetes destuxerunt. et multos ho-
mines occiderunt. Corui quoque et quāplures aues
paera in hac tempestate volātes visi sunt carbonēs
vivos in rostris portare et domos incendere. Co-
stra romanā ecclesiā semper tyrānides heinricus exer-
cuit. et ideo eo mortuo innocētius tercius ne fra-
ter eius philippus. pmoueret se opposuit. et otto-
ni filio ductus saxonie adbesit et euz aquisgrani in
regē alemanie coronari fecit. Eo tempore dum plures
barones frācie per liberatione terre sancte ultra ma-
re pergerēt. constantinopolim ceperunt. His tempo-
ribus ordines predicatorum et minorum fratrum orti
sunt. Innocētius quartus legatos ad philippum
regem francorum misit vt terrā albigensium inua-
deret. et hereticos deleteret. Qui omnes capiens con-
cremari fecit. Denique innocētius ottonē impera-
torem coronauit. et vt iura ecclesie saluaret. ab eo
iuramentū exegit. Qui statim ipso die contra iura-
mentum fecit. et rompetas expoliari iussit. Unde
papa eum excommunicauit. et ab impio deposuit.
Eo tempore fuit sancta elisabeth filia regis vngarie
que fuit vxor lantgrauij thuringie. Que inter alia
innumera miracula plures quod. xvi. mortuos vt scri-
bitur suscitauit. et cecus natū illuminauit. De cuius
corpore vsque hodie oleum fluere perhibetur. Or-
tone deposito fridericus heinrici filius eligitur et
ab honore coronatur. Leges optimas per libertate
ecclesie et contra hereticos edidit. Diesque omnes
diuicias et gloria abundauit sed eis in superbia a-
busus fuit. Nazaryannides contra ecclesiā exercuit
duos cardinales vinculauit. platos quos grego-
rius. x. ad conciliū conuocauerat capi fecit. et ideo
ab ipso excommunicatur. Denique gregorius multa
tribulationibus pressus morit. et innocētius quar-
tus natione ianuensis conciliū apud lugdunū conuo-
cans ipsum imperatorem deposuit. Quo deposito et
defuncto. sedes imperij vsque hodie vacat.